

## Obrazac 6

(naziv organizacije udruženog rada koja  
ispituje sorte – izvođača pokusa)

**METEOROLOŠKI PODACI NAJBLIŽE  
METEOROLOŠKE STANICE**

Godina \_\_\_\_\_

Mjesto osmatranja \_\_\_\_\_

| Mjesec | Temperatura<br>minim.<br>maksim.<br>srednja | Mraz,<br>prvi<br>posljednji | Oborine,<br>u mm | Broj sunča-<br>nih dana |
|--------|---------------------------------------------|-----------------------------|------------------|-------------------------|
| I.     |                                             |                             |                  |                         |
| II.    |                                             |                             |                  |                         |
| III.   |                                             |                             |                  |                         |
| IV.    |                                             |                             |                  |                         |
| V.     |                                             |                             |                  |                         |
| VI.    |                                             |                             |                  |                         |
| VII.   |                                             |                             |                  |                         |
| VIII.  |                                             |                             |                  |                         |
| IX.    |                                             |                             |                  |                         |
| X.     |                                             |                             |                  |                         |
| XI.    |                                             |                             |                  |                         |
| XII.   |                                             |                             |                  |                         |

Rukovodilac organizacije  
udruženog rada koja obavlja ispitivanje

## 87.

Na temelju člana 22. stava 1. i člana 24. stava 2. Zakona o priznavanju novostvorenih, odobravanju uvođenja u proizvodnju stranih i zaštiti sorti poljoprivrednog i šumskog bilja („Službeni list SFRJ”, br. 38/80), Savezni komitet za poljoprivredu propisuje

**PRAVILNIK**

**O JEDINSTVENOJ METODI ZA ISPITIVANJE SORTI  
TOPOLA I VRBA NA POKUSNOM POLJU I U LABORA-  
TORIJU I JEDINSTVENOJ METODI ZA OBRADU RE-  
ZULTATA ISPITIVANJA DOBIVENIH NA POKUSNOM  
POLJU I U LABORATORIJU**

**Član 1.**

Ovim se pravilnikom propisuje jedinstvena metoda za ispitivanje sorti topola i vrba (u nastavku teksta „sorte”) na pokusnom polju i u laboratoriju i jedinstvena metoda za obradu rezultata ispitivanja dobivenih na pokusnom polju i u laboratoriju, radi priznavanja novostvorenih odnosno odobravanja uvođenja u proizvodnju stranih sorti topola i vrba u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

**I. ISPITIVANJE SORTI NA POKUSNOM POLJU**

**Član 2.**

Sorte se na pokusnom polju ispituju najmanje na tri lokaliteta u tri proizvodna područja topola i vrba.

**Član 3.**

Sorte se na pokusnom polju ispituju po metodi slučajnog rasporeda sorti (blok-sistem), s brojem ponavljanja ovisno o broju sorti, i to: 12 ponavljanja ako se ispituju dvije sorte, osam ponavljanja ako se ispituju tri sorte, šest ponavljanja ako

se ispituju četiri sorte i pet ponavljanja ako se ispituje pet i više sorti.

Izvođač pokusa ispituje sorte po planu razmještaja sorti pod šiframa u blok-sistemu.

Broj biljaka na pokusnom polju ne može biti manji od 16, a razmak pri sadnji između redova i biljaka u redu mora iznositi 1 m.

Kao zaštitni pojas oko pokusnog polja moraju se saditi dva reda standardne sorte na istom razmaku.

**Član 4.**

Zemljište za pokusno polje treba biti ujednačeno po konfiguraciji te po fizikalim i kemijskim svojstvima i ne smije biti zaraženo biljnim bolestima i štetnicima.

**Član 5.**

Sadni materijal ispitivanih i standardnih sorti mora biti zdrav, iste dobi i kvalitete, što se dokazuje svjedodžbom o zdravstvenom stanju i deklaracijom o kvaliteti, i mora biti proizveden na istom lokalitetu i na isti način.

Ispitivane i standardne sorte pripremaju se i sade na istovjetan način i u optimalnom roku, ovisno o biljnoj vrsti i proizvodnom području.

Pri ispitivanju sorti primjenjuje se odgovarajuća suvremena tehnologija uzgoja topola i vrba.

**Član 6.**

U toku ispitivanja sorti na pokusnom polju izvođač pokusa evidentira podatke za visinski, debljinski i obujamski prirast, a i broj biljaka po ponavljanjima.

Visinski prirast iskazuje se u metrima, debljinski u milimetrima, a obujamski u kubnim metrima, po ponavljanjima odnosno na hektar.

Prirast se mjeri na koncu vegetacijskog perioda, prve i posljednje godine ispitivanja.

Visinski prirast mjeri se od vrata do vrha biljke, a debljinski prirast utvrđuje se na osnovi promjera izmjenjenoga na vratu biljke, sve dok visina ne premaši dva metra od zemlje, kada se promjer mjeri na visini od 1,3 m od zemlje.

**Član 7.**

U toku ispitivanja sorti na pokusnom polju izvođač pokusa ocjenjuje pravost i debljinu grana ovim ocjenama:

- 1) za pravost grane: 1 – potpuno prava; 2 – jednostrana zakrivljenost; 3 – višestruka zakrivljenost;
- 2) za debljinu grane: 1 – tanka do 4 cm; 2 – srednja od 4 cm do 7 cm; 3 – debela više od 7 cm.

**Član 8.**

U toku ispitivanja sorti na pokusnom polju prati se pojava biljnih bolesti i štetnika i ocjenjuje otpornost prema tim bolestima i štetnicima i stupanj njihove prisutnosti, i to:

1) otpornost odnosno osjetljivost sorti na određene bolesti i štetnike, prema prijedlogu stvaraoca sorte, utvrđuje se u eksperimentalnim uvjetima, i to za:

– *Dothichiza populea*;

otpornost odnosno osjetljivost utvrđuje se u eksperimentalnim ili poljskim uvjetima, bez provođenja mjera kemijske zaštite, a pritom su postojali uvjeti za infekciju odnosno napad;

2) stupanj prisutnosti utvrđuje se za ove biljne bolesti i štetnike:

– *Dothichiza populea*;

– *Marssonina brunea*;

– *Venturia tremulea*;

– *Melampsora* sp.;

– *Cryptorhynchus lapathi*;

- Sciapteron (Parantherene) tabaniformis;
- Saperda populea;
- Helicomys saliciperda;

3) pojava ostalih bolesti i štetnika i stupanj njihove prisutnosti registriraju se.

Otpornost odnosno osjetljivost ispitivane sorte i stupanj prisutnosti bolesti i štetnika ocjenjuju se ocjenama od 1 do 9, s tim što ocjene znače:

- 1 - sorta nije podložna napadu bolesti i štetnika, nema simptoma bolesti i štetnika - stupanj oštećenja 0%;
- 2 - sorta tolerantna, bolesti i štetnici (navesti koji) utvrđeni u tragovima - stupanj oštećenja do 2%;
- 3 - sorta podložna bolesti i štetnicima (navesti kojima) napad slab - stupanj oštećenja od 2,1% do 5%;
- 4 - sorta slabo osjetljiva na bolesti i štetnike (navesti koje), napad uočljiv - stupanj oštećenja od 5,1% do 10%;
- 5 - sorta srednje osjetljiva na bolesti i štetnike (navesti koje), napad srednji - stupanj oštećenja od 10,1% do 20%;
- 6 - sorta osjetljiva na bolesti i štetnike (navesti koje), napad izražen - stupanj oštećenja od 20,1% do 40%;
- 7 - sorta jako osjetljiva na bolesti i štetnike (navesti koje), napad jak - stupanj oštećenja od 40,1% do 60%;
- 8 - sorta vrlo osjetljiva na bolesti i štetnike (navesti koje), napad vrlo jak - stupanj oštećenja od 60,1% do 80%;
- 9 - sorta iznimno osjetljiva na bolesti i štetnike (navesti koje), napad osobito jak - stupanj oštećenja više od 80,1%.

Pod stupnjem prisutnosti bolesti i štetnika razumijeva se postotak oštećenja biljaka ili postotak oštećenja biljnih dijelova ili broj štetnih organizama na dijelu biljke, na cijeloj biljci ili na površini od 1 m<sup>2</sup>, ovisno o specifičnosti pojavljivanja određenih biljnih bolesti i štetnika.

Oštećenja debela, grana i izbojaka od abiotičkih faktora (vjetar i snijeg) prate se, evidentiraju i ocjenjuju opisno, i to kao slabo, srednje i jako oštećenje.

#### Član 9.

Ako je u vrijeme ispitivanja sorti u dva ili više ponavljanja preživjelo manje od 80% stabala ispitivanih sorti, dobiveni se rezultati smatraju neupotrebljivima.

### II. ISPITIVANJE SORTI U LABORATORIJU

#### Član 10.

Pri ispitivanju sorti u laboratoriju utvrđuju se: specifična težina, duljina i debljina vlaknaca.

Laboratorijska ispitivanja sorti obavljaju se na prosječnom uzorku svih ponavljanja s jednog lokaliteta, u posljednjoj godini ispitivanja.

### III. OBRADA REZULTATA DOBIVENIH ISPITIVANJEM SORTI NA POKUSNOM POLJU I U LABORATORIJU

#### Član 11.

Rezultati ispitivanja sorti obrađuju se metodom analize varijance i LSD testa za razinu rizika od 5% i 1%, za svojstva visinskoga, debljinskoga i obujamskog prirasta.

Pri ispitivanju pravosti debela, debljine grana i osjetljivosti na abiotičke faktore izračunavaju se aritmetička sredina i koeficijent varijacije.

Rezultati ispitivanja sorti po lokalitetima, a i po godinama, obrađuju se preko dvofaktorijskog pokusa, a po lokalitetima i godinama zajedno - preko trofaktorijskog pokusa po planu potpuno slučajnog blok-sistema.

Ocjena značajnosti rezultata ispitivanja između sorti, lokaliteta i godina i njihove interakcije dobiva se na osnovi analize varijance i LSD testa za razinu rizika od 5% i 1%.

Za sva obilježja za koja se izračunavaju prosjeci i koeficijenti varijacije rezultati se obrađuju tako što se nakon završet-

ka ispitivanja izračunava prosjek i koeficijent varijacije za svaku godinu i svaki lokalitet posebno i za sve godine i sve lokalitete zajedno.

#### Član 12.

U toku ispitivanja sorti izvođač pokusa evidentira opće rezultate ispitivanja kvalitete sorte, rezultate ispitivanja sorti na otpornost odnosno osjetljivost na bolesti i štetnike, rezultate ispitivanja sorti u laboratoriju i meteorološke podatke najbliže meteorološke stanice.

Podaci iz stava 1. ovog člana evidentiraju se na obrascima od 1 do 6, koji su otisnani uz ovaj pravilnik i njegovim su sastavnim dijelom.

Izvođač pokusa obavezan je po jedan primjerak obrazaca iz stava 2. ovog člana trajno čuvati.

#### Član 13.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Službenom listu SFRJ“.

Br. 2730/3

Beograd, 1. prosinca 1988.

Predsjednik Saveznog  
komiteta za poljoprivredu  
Sava Vujkov, v. r.

#### Obrazac I

(naziv organizacije udruženog rada koja  
ispituje sorte - izvođača pokusa)

#### OPĆI PODACI O ISPITIVANOJ SORTI

1. Naziv kulture \_\_\_\_\_
2. Naziv ispitivane sorte \_\_\_\_\_
3. Naziv pokusnog polja \_\_\_\_\_
4. Naziv lokaliteta \_\_\_\_\_
5. Tip zemljišta \_\_\_\_\_
6. Nadmorska visina \_\_\_\_\_
7. Položaj i nagib zemljišta \_\_\_\_\_
8. Priprema zemljišta \_\_\_\_\_
9. Površina pokusnog polja \_\_\_\_\_
10. Razmak između redova \_\_\_\_\_
11. Broj zasađenih biljaka na parceli ispitivane sorte \_\_\_\_\_
12. Broj zasađenih biljaka na parceli standardne sorte \_\_\_\_\_
13. Broj uspjelih biljaka na parceli ispitivane sorte \_\_\_\_\_
14. Broj uspjelih biljaka na parceli standardne sorte \_\_\_\_\_
15. Broj ponavljanja \_\_\_\_\_
16. Vrsta sadnje - sorte \_\_\_\_\_
17. Njega:
  - a) količina gnojiva, po godinama i ukupno \_\_\_\_\_
  - b) okopavanje i prašenje - učestalost, po godinama \_\_\_\_\_
  - c) zaštita pokusnog polja od divljači, stoke, požara i čovjeka \_\_\_\_\_
18. Način sadnje \_\_\_\_\_
19. Godina sadnje i godina završnog ispitivanja \_\_\_\_\_

Rukovodilac organizacije  
udruženog rada koja obavlja ispitivanje

## Obrazac 2

## Obrazac 4

(naziv organizacije udruženog rada koja  
ispituje sorte - izvođača pokusa)

## REZULTATI ISPITIVANJA PRIRASTA SORTE

1. Naziv kulture \_\_\_\_\_
2. Naziv ispitivane sorte \_\_\_\_\_
3. Godina ispitivanja \_\_\_\_\_
4. Naziv pokusnog polja \_\_\_\_\_
5. Naziv lokaliteta \_\_\_\_\_

| Naziv ispitivane sorte -<br>ponavljanja | Prirast          |                          |                                     |
|-----------------------------------------|------------------|--------------------------|-------------------------------------|
|                                         | visinski,<br>u m | debljin-<br>ski,<br>u mm | obuja-<br>mski,<br>u m <sup>3</sup> |

|       |       |       |       |
|-------|-------|-------|-------|
| _____ | _____ | _____ | _____ |
| _____ | _____ | _____ | _____ |
| _____ | _____ | _____ | _____ |
| _____ | _____ | _____ | _____ |
| _____ | _____ | _____ | _____ |
| _____ | _____ | _____ | _____ |
| _____ | _____ | _____ | _____ |
| _____ | _____ | _____ | _____ |

Rukovodilac organizacije  
udruženog rada koja obavlja ispitivanje

## Obrazac 3

(naziv organizacije udruženog rada koja  
ispituje sorte - izvođača pokusa)

## REZULTATI ISPITIVANJA KVALITETE SORTE

1. Naziv kulture \_\_\_\_\_
2. Naziv ispitivane sorte \_\_\_\_\_
3. Godina ispitivanja \_\_\_\_\_
4. Naziv pokusnog polja \_\_\_\_\_
5. Naziv lokaliteta \_\_\_\_\_

| Naziv ispitivane sorte -<br>ponavljanja | Kvaliteta                       |                                          |
|-----------------------------------------|---------------------------------|------------------------------------------|
|                                         | pravost<br>(opisno<br>i ocjena) | debljina gra-<br>na (opisno<br>i ocjena) |

|       |       |       |
|-------|-------|-------|
| _____ | _____ | _____ |
| _____ | _____ | _____ |
| _____ | _____ | _____ |
| _____ | _____ | _____ |
| _____ | _____ | _____ |
| _____ | _____ | _____ |
| _____ | _____ | _____ |
| _____ | _____ | _____ |

Rukovodilac organizacije  
udruženog rada koja obavlja ispitivanje

(naziv organizacije udruženog rada koja  
ispituje sorte - izvođača pokusa)REZULTATI ISPITIVANJA SORTI TOPOLA I VRBA NA  
OTPORNOST ODNOSNO OSJETLJIVOST I STUPANJ  
PRISUTNOSTI BILJNIH BOLESTI I ŠETNIKA

1. Naziv kulture \_\_\_\_\_
2. Naziv ispitivane sorte \_\_\_\_\_
3. Godina ispitivanja \_\_\_\_\_
4. Naziv pokusnog polja \_\_\_\_\_
5. Naziv lokaliteta \_\_\_\_\_

| Bolesti i šetnici | Rezultati ispi-<br>tivanja otpornos-<br>ti sorte u eks-<br>perimentalnim<br>uvjetima |        | Intenzitet<br>napada u<br>polju* | Napomena** |
|-------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|--------|----------------------------------|------------|
|                   | ispit.                                                                               | stand. | ispit.                           | stand.     |

1. Ispitivanje otpornosti  
odnosno osjetljivosti na  
Dothichiza populea
2. Utvrđivanje stupnja  
prisutnosti:  
Dothichiza populea  
Marssonina brunea  
Venturia tremulea  
Melampsora sp.  
Cryptorhynchus lapathi  
Sciapteron (Paranthere-  
ne tabaniformis)  
Saperda populea  
Helicomya saliciperda
3. Ostale biljne bolesti  
i šetnici

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

- \* Ocjenjuje se ocjenama od 1 do 9 i prema kriterijima iz člana 8. ovog pravilnika, u periodu najintenzivnijeg ispoljavanja bolesti i šetnika.
- \*\* Izvođač pokusa na polju unosi u Napomenu svoja zapažanja o otpornosti odnosno osjetljivosti sorte na određene biljne bolesti i šetnike.

Rukovodilac organizacije  
udruženog rada koja obavlja ispitivanje

## Obrazac 5

(naziv organizacije udruženog rada koja  
ispituje sorte - izvođača pokusa)REZULTATI ISPITIVANJA SORTE U  
LABORATORIJU

1. Naziv kulture \_\_\_\_\_
2. Naziv ispitivane sorte \_\_\_\_\_
3. Godina ispitivanja \_\_\_\_\_
4. Naziv pokusnog polja \_\_\_\_\_
5. Naziv lokaliteta \_\_\_\_\_

